

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE
DER KONINKLIJKE NEDERL. AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM

OVER 1951

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE OVER 1951

De Commissie voor Naamkunde heeft in haar vergadering van 15 Februari 1951 de heer Fockema Andreae tot voorzitter aangewezen in plaats van de heer Schönfeld, die met het oog op zijn leeftijd niet meer voor een herbenoeming in aanmerking wenste te komen. De commissie verheugt er zich over dat de heer Schönfeld als lid deel van haar zal blijven uitmaken.

Tegen het eind van het jaar is aan de medewerkers een derde vragenlijst uitgezonden, die o.a. naar een aantal straat- en wegnamen vraagt. Op 31 December waren van de eerste vragenlijst 811 exemplaren ingevuld terugontvangen, van de tweede 864.

In het afgelopen jaar heeft de commissie opnieuw twee symposia gehouden. Op 20 October heeft de heer Niermeyer gesproken over de toponymische resultaten van zijn onderzoekingen in de schepenprotocollen van de Meierij van 's-Hertogenbosch, waarna de heer Hellinga de naamgevingsproblemen in de Reinaert toelichtte. Op 29 December belegde de commissie in samenwerking met de Dialectencommissie een symposion, waarop Dr. P. J. R. Modderman (Amersfoort) en Mw. Dr. A. R. Hol (Ingen) een voordracht hielden, respectievelijk over de bewoningsgeschiedenis van de rivierkleinstreek en het dialect van dit gebied (beide met lichtbeelden). Voor beide symposia bestond grote belangstelling. De lezing van de heer Hellinga zal afzonderlijk in de „Bijdragen en Mededelingen” der commissie verschijnen, die van Dr. Hol zal waarschijnlijk in de „Bijdragen en Mededelingen” der Dialectencommissie worden opgenomen. Ook hoopt de commissie hierin de tekst der lezingen te kunnen laten verschijnen, die Prof. Dr. A. E. van Giffen en Dr. J. Naarding op het symposion van 2 December 1950 hebben gehouden. Tot dusver heeft echter alleen Dr. Naarding zijn tekst ingeleverd.

Het eerste symposion werd o.a. bijgewoond door Prof. Dr. H. J. van de Wijer, het tweede door Prof. Dr. H. Draye. De commissie

stelt het zeer op prijs, bij herhaling te mogen ervaren hoezeer de Leuvense naamkundigen belang stellen in haar werkzaamheden.

In de „Bijdragen en Mededelingen” der commissie verschenen dit jaar de lezingen, door Dr. K. Roelandts en de Secretaris op het symposion van 1 April 1950 gehouden, onder de titel: Nederlandse familienamen in historisch perspectief. Deze teksten werden bovendien in de reeks „Anthroponymica” van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven opgenomen.

Aan het in het vorige jaarverslag vermelde verzoek van Prof. van de Wijer, de algemene bibliografie van de Nederlandse naamkunde samen te stellen voor het tijdschrift „Onoma”, werd in de loop van het jaar voldaan. De beide assistenten van het bureau, de heren Van der Poll en Fekkes, die zich van deze taak hebben gekweten, hebben in overeenstemming met de bedoeling van de redactie in deze bibliografie slechts die titels opgenomen, die in een of ander opzicht nog betekenis hebben voor de studie der toponymie en anthroponymie. De in „Onoma” te verschijnen bibliografie is dus minder volledig dan de systematische bibliografie, die in handschrift op het bureau berust, en waaraan de beide assistenten ook thans weer een deel van hun tijd hebben besteed. In het bijzonder hebben zij aandacht gewijd aan de gegevens der afzonderlijke plaatsen. Ten behoeve van de „Handelingen” van de Belgische Commissie voor Toponymie en Dialectologie stelden zij een jaaroverzicht op van de nieuwe onomastische literatuur.

Voorzitter en Secretaris vertegenwoordigden de commissie bij het 25-jarig herdenkingsfeest van de Kon. Commissie voor Toponymie en Dialectologie op 29 October te Brussel.

Als laatste deel van de zgn. pootaardappelformulieren ontving het bureau, ook thans weer door bemiddeling van Mw. Vlam, een pootaardappelboek van de Zuidhollandse eilanden en voor hetzelfde gebied een aantal opgaven van de controleurs van de Nederlandse Aardappelkeuringsdienst.

Van de gezamenlijk met de Vereniging voor Naamkunde te Leuven uitgegeven Mededelingen der commissie verschenen de

26ste jaargang (1950) en aflev. 1—2 van de 27ste jaargang (1951). Jg. 26 bevat o.a. bijdragen van H. Draye en P. J. Meertens: Terminologie en indeling in de toponymie, M. Schönfeld: Enige opmerkingen over de sloot-namen in Nederland en A. Weijnen: Noordbrabantse plaatsnamen (IV). Bovendien schreef F. G. van der Poll over het bureau der commissie en hetgeen daar verricht wordt, terwijl Mw. A. W. Vlam, J. M. Renders en J. J. Kalma een kort overzicht gaven van het werk respectievelijk van de Veluwe toponymische werkgroep, de Heemkundige studiekring „Kempenland” en het Toponymysk wurkforbân te Leeuwarden. In de eerste dubbelaflevering van jg. 27 schreven o.a. G. Karsten: Noordhollandse toponiemen, M. Schönfeld: De taak der Nederlandse toponymie en: Minstroom, Minnewater, en A. Weijnen: Noordbrabantse plaatsnamen (V).

In samenwerking met de Dialecten- en Volkskunde-commissies gaf de commissie ook dit jaar weer een aflevering der „Mededelingen van de Centrale commissie voor onderzoek van het Nederlandse volkseigen” uit, waarin de secretaris de bedoeling van de vragenlijsten uiteenzette en aanwijzingen gaf voor de invulling.

Het bureau der commissie heeft het exciperen van de Gelderse Leenaktenboeken voltooid voorzover de Betuwe betreft. De beantwoording van een nog steeds toenemend aantal verzoeken om inlichtingen legde op een groot deel van de beschikbare tijd der assistenten beslag. De aanstelling van een tweede student-assistent voor halve dagen blijft dan ook nog altijd een gerechtvaardigd verlangen der commissie.

Op de ochtend, voorafgaande aan het symposion van 29 December, is op het bureau een bespreking gehouden met vertegenwoordigers van een groot aantal regionale en locale organisaties op heemkundig gebied, waarvoor ook enkele particulieren waren uitgenodigd. Het doel dezer bijeenkomst was, tot een vruchtbare samenwerking te komen op het terrein der toponymie en tot uitwisseling van behaalde resultaten. Vertegenwoordigd waren de Vereniging Stad en Lande van Groningen, de Commissie Esonderzoek van het Drentse Genootschap, de Vereniging tot beoefening

van Overijsselsch Regt en Geschiedenis, „Gelre” Vereniging tot beoefening van Geldersche geschiedenis, oudheidkunde en recht, het Genootschap A. W. K. Voet van Oudheusden te Culemborg, „Vigilate Deo Confidentes”, de Vereniging „Die Haghe”, de Oudheidkundige kring „Die Goude”, het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, de vereniging „Brabants Heem”, de Culturele Raad Limburg en de vereniging V.E.L.D.E.K.E. De commissie is uiterst voldaan over het resultaat van deze eerste contactbijeenkomst en vertrouwt dat deze winst zal opleveren voor haar werkzaamheden. Algemeen werd de wens geuit, dergelijke vergaderingen ook in de toekomst op periodieke tijden te organiseren.

De verzamelingen en de bibliotheek van het bureau werden door velen schriftelijk of persoonlijk geraadpleegd. Van de buitenlandse bezoekers noemen we Prof. Dr. K. G. Ljunggren (Lund), Prof. Dr. H. J. van de Wijer (Leuven) en Prof. Dr. H. Draije (Leuven).

De bibliotheek onderging ook dit jaar weer een gewenste uitbreiding, zowel door aankoop als door schenking. Door bemiddeling van de Ministeries van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Oorlog ontving het bureau van de Topografische Dienst de tot dusver verschenen kaarten (118 bladen) van de chromo-topografische kaart des Rijks (schaal 1 : 25.000, in kleurendruk). Een waardevolle aanwinst was ook een door de heer B. H. Hommen (Oldenzaal) bijeengebrachte lijst van veldnamen uit Twente, in hoofdzaak uit 18de-eeuwse bronnen opgetekend. De namen der schenkers zijn in de bijlage vermeld.

Voor het financieel beheer moge naar het verslag der Centrale Commissie verwezen worden.

Namens de Commissie voor Naamkunde (Toponymie en Anthroponymie) der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen:

S. J. FOCKEMA ANDREAE, *voorzitter*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester*

BIJLAGE

Lijst van personen enz., die in 1951 boeken en handschriften aan het Centraal Bureau voor Naamkunde schonken:

Fryske Akademy, Rikard Hornby, Prof. Dr. K. G. Ljunggren, Oskar Lundberg, Dr. M. Schönfeld, N. P. Sprenger de Rover, Stichting voor het bevolkingsonderzoek in de drooggelegde Zuiderzeepolders, Stichting voor Bodemkartering, Hist. Ver. voor Zuid-Holland „Vigilate Deo Confidentes”, Mw. Dr. A. W. Vlam.